

BLOG**Ochrana autorských práv a úloha SKA**

15.2.2011 o 18:46 (upravené 15.2.2011 o 18:51) | Karma článku: 2.57 | Prečítané 945-krát

V minulom roku sa pomerne hojne na stránkach Informácií SKA písalo o autorských právach. Odznelo viacero názorov, ale problematika ostala akási nedokončená, neuzatvorená. A čo mi v nej úplne chýbalo, je úloha Slovenskej komory architektov pri ochrane autorských práv svojich členov. Ale nie len ich. Aby neprišlo k omylu. Hneď úvodom upozorňujem, že nie je úlohou Komory vstupovať priamo do sporov vo forme obhajoby konkrétneho člena SKA! Úlohu Komory tu vidím niekde inde. Ale poďme po poriadku.

Ochrana autorských práv v zmysle zákona č. 618/2003 – Autorský zákon, je v spore pomerne jednoduchá a jednoznačná ak sa podarí odpovedať na tri základné otázky:

1. Je navrhovateľ autorom stavby o ktorú sa vedie spor?
2. Je stavba o ktorú sa v spore jedná architektonickým dielom?
3. Zasiahol odporca do architektonického diela o ktoré sa v spore jedná zákonom neprípustným spôsobom?

Ak sa nájdu jednoznačné a jasné odpovede na hore uvedené otázky, už nebude problémom v spore rozhodnúť.

Problémom v sporoch sú práve odpovede na druhú a tretiu otázku. Toto ale nie sú otázky pre právnikov. Nie je úlohou právnikov rozhodovať, či je konkrétna stavba architektonickým dielom v zmysle autorského zákona. A nie je ani ich úlohou rozhodnúť, či zásahy do stavby sú v rozpore s autorským zákonom.

V tejto súvislosti musím súhlasiť s JUDr. Huttom, ktorý v Informáciách SKA hovorí o tom, že „nie každé nakopenie stavebného materiálu je architektonickým dielom“. Aj keď na druhej strane, každé architektonické dielo vyjadrené stavbou je zároveň aj „nakopením stavebného materiálu“. Tak kto tu má rozhodnúť?

Ak by si SKA dôsledne plnila svoju základnú úlohu, obhajovať záujmy svojich členov, bola by to práve ona, ktorá by v takýchto prípadoch rozhodovala z pozície znalca. Veď kto iný by sa mal vedieť fundovanejšie vyjadriť k tejto otázke ak nie Slovenská komora architektov.

Takisto je to SKA, ktorá by mala z pozície znalca dať svoje odborné a záväzné stanovisko, či sa nakladalo s architektonickým dielom v rozpore s autorským zákonom, alebo nie.

To by si ale Komora musela svojimi postojmi a krokmi pozíciu „znalca“ vybudovať.

Realita je ale úplne iná. SKA v prípade sporu týkajúceho sa porušovania autorských práv jej členov zaujíma vyčkávaciu a vyslovene alibistickú pozíciu „mŕtveho chrobáka“. Oficiálne deklaruje, že v prípade ak spor smeruje na súd, alebo už prebieha súdne konanie Komora nijako nezasahuje a čaká do vyriešenia sporu súdom. Opäť sa tu pýtam, ako týmto postojom Komora naplní svoju základnú úlohu danú jej zákonom č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch. Úlohu „obhajovať ich práva a profesijné, sociálne a hospodárske záujmy“. (§ 24, ods.(2) písmeno a) zákona)

Vyzerá to tak, ako by si predstavitelia Komory nevedeli predstaviť, čo majú v takomto prípade robiť.

Znovu opakujem tak, ako som napísal už v úvode, že nie je úlohou komory zastupovať jej člena na súde v pozícii advokáta! Odhliadnuc od toho, že Komora nemá advokátsku licenciu, v prípade prehrátého sporu by to mohlo mať pre komoru nepríjemné následky. Ale nesúhlasím s pasivitou

komory.

Čo by mala teda Komora v prípade sporu o porušenie autorských práv robiť?

1. Komora by mala zaujať jednoznačné stanovisko akceptované súdom, či dotknutá stavba je, alebo nie je architektonickým dielom v zmysle § 5 ods. (1) a §7 ods. (1) písmeno h) Autorského zákona.
2. Komora by mala zaujať jednoznačné stanovisko akceptované súdom, či prišlo, alebo neprišlo k takým zásahom do stavby – architektonického diela, ktoré sú v rozpore s ustanoveniami autorského zákona. (§19, odst. (6) Autorského zákona)
3. Komora by mohla dokonca zaujať aj stanovisko k tomu, či navrhovateľ je, alebo je autorom stavby – architektonického diela.

Ideálnym nástrojom a pomôckou pre zaujatie stanovísk Komorou v sporoch o autorské práva by mohol byť „Register architektonických diel“. Mohol, ale nie je. Takúto ambíciu si žiaľ register vo svojom štatúte ani nedáva. Obmedzuje sa len na diela členov SKA ktoré do registra dobrovoľne vložili. Preto nemôže a ani neplní funkciu autoritatívneho súpisu architektonických diel na Slovensku. Problémov je niekoľko:

- Pri vkladaní diel do registra sa neskúma autorstvo. To je len deklarované vkladateľom. (Čl. 5 registra)
- V registri sú len diela členov Komory – autorizovaných architektov.
- Na Slovensku máme aj architektonické diela ktoré nevytvorili členovia SKA. A tie v registri nie sú.
- A na Slovensku máme aj architektonické diela ktoré nevytvorili architekti. A tie v registri taktiež nie sú.
- Pri vkladaní stavby do registra sa nezisťuje, či stavba spĺňa podmienky vyžadované autorským zákonom aby mohla byť považovaná za architektonické dielo.
- Do registra architektonických diel sa vkladajú len zrealizované stavby. Tým register nepokrýva všetky architektonické diela v zmysle zákona.

(Poznámka: Podmienky vkladania diel do registra sú z publikovaného štatútu z roku 2005, účinného od 1.januára 2006. Na webovej stránke Komory register chýba. Sú tam len prázdne nadpisy. A to aj napriek tomu, že v zmysle Čl. 1, ods. (1) má byť register verejne prístupný a podľa ods. (3) toho istého článku štatútu sa register vedie len v elektronickej forme.)

Ak by teda Komora chcela z „Registra architektonických diel“ vytvoriť dokument o ktorý by sa dalo oprieť aj pri autorských sporoch musel by sa upraviť štatút Registra. Musela by si Komora vziať na seba úlohu garanta „súpisu“ architektonických diel na Slovensku s ambíciou znalca v oblasti autorských práv v architektúre a to aj napriek tomu, že jej to zákon o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch v takomto rozsahu neukladá! Ale do toho sa jej akosi nechce. Ak to ale nespraví Slovenská komora architektov tak kto potom? Kto iný? Kto je, alebo by aspoň mal byť, v tejto oblasti kompetentnejší než SKA?

Autor: **Akad.arch.Ing. Igor Mrva**